

Nr 1-2019

EXO

Hemlöshet i Helsingborg

- Situationen idag

Stadsarkivet

- En guldgruva

Öresund

- Sveriges bästa havsfiske

Plats för action

- Aktivitetshus i Helsingborg

SOL-teamet

- Omsorg med hjarta

Second Hand

- Bra för alla!

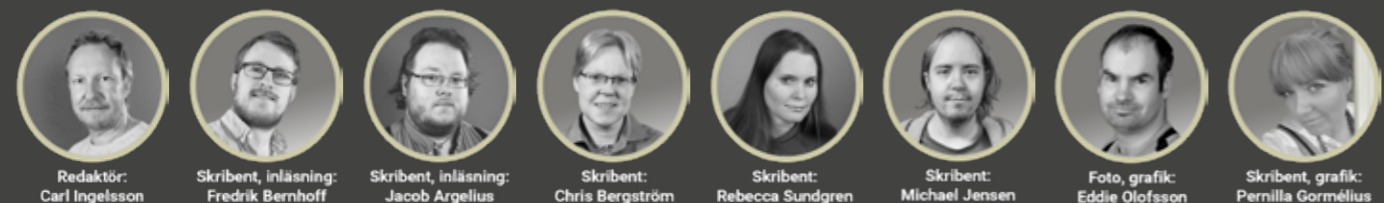
Sri Lanka - Daniel Delgoda

Spegling - Christopher Clarkson

Alla idéer till artiklar kommer från deltagarna; vid frukost-bordet, funderingar, samtal, någon har sett något program m m. Handledarna hjälper till med genomförandet av det redaktionella arbetet och som bollplank.

Redaktion:

Redaktör: Carl Ingelsson

Jag var på en kurs för ett tag sen om första hjälpen för psykisk ohälsa. Det var en väldigt bra kurs, men när man reflekterar över en del siffror som nämns så blir man nästan mörkrädd. Det är det vanligaste hälsoproblemet och den överlägset största orsaken till sjukskrivningar i Sverige idag. 20-40 % uppskattas lida av någon form av psykisk ohälsa. Var femte person kommer att drabbas av ångestsjukdom under livet. En av tio åter någon form av antidepressiva, depression klassas som en folksjukdom. Och det sägs som ett faktum, att ja, att så många mår dåligt är så det är i vårt samhälle helt enkelt.

Då tänker jag; Vilket är vårt naturliga tillstånd? Vad grundar det sig i att så många mår så dåligt? Det finns ju medicinska skäl till att många har en psykisk ohälsa, men den största delen framkallas ju faktiskt av det samhälle vi lever i. Höga krav och stress är grundläggande orsaker men det finns ju massor av andra orsaker. Om man däremot tittar på vissa naturfolk finns det de som helt saknar ångest, depressioner och självmord, även allergier och autism är ovanliga hos dem. Jag läste för övrigt en artikel av Bruce Lipton om epigenetik som handlar om att miljön har en avgörande betydelse på våra gener, att våra tankar och föreställningar styr vår hälsa. Mycket intressant, kan verkligen rekommendera att läsa om detta ämne.

Är det så att vi blir sjuka i den miljö som samhället för närvarande erbjuder? Visserligen finns det ju många som inte lider av psykisk ohälsa, men då det är största orsaken till sjukskrivningar så är det ju något som inte stämmer. Och vi är ett av de rikaste länderna i världen. Inom de 28 länderna i EU påverkar depression, ångest eller alkohol och drogberoende en av sex personer, och kostar förutom lidandet över 600 miljarder euro, dvs nästan det tio-dubbla i kronor. Det får en onekligen att fundera...

Lyssna på ledaren här

Innehåll:

- Sid 4..... Hemlöshet i Hbg
Sid 8..... Stadsarkivet
Sid 11..... Byggnader då och nu
Sid 14..... Fiske i Öresund
Sid 16..... Aktiviteter/kultur
Sid 20..... Mixat
Sid 22..... Solteamet
Sid 25..... Om psykisk ohälsa
Sid 26..... Second Hand i Hbg
Sid 30..... Praktik - en balansakt

Exo ges ut två gånger om året av SIA Media, Vård- och omsorgsförvaltningen i Helsingborg.

Ansvarig utgivare: Sofia Andersson Redaktör: Carl Ingelsson Mail: siamedia@helsingborg.se
Facebook: www.facebook.com/SIAMedia.OiH Hemsida: www.siamedia-oih.se

SIA Media är en daglig verksamhet för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning

Hemlöshet i Helsingborg

I vintras sändes dokumentärserien 36 dagar på SVT. Den handlade om en journalist som levde som hemlös i Stockholm i 36 dagar. Det blev många samtal om detta vid frukostbordet, och vi kom på att vi för fem år sedan (då Exo hette Norrehedsbladet) gjort en intervju med Björn O Anderberg som var den som startade Hemlösas hus, där numera Värmestugan huserar. Då kom tanken att göra en uppföljning, hur var det då och hur ser det ut idag? Har det blivit bättre för de hemlösa? Vi har träffat både Björn O Anderberg och Björn Wäst från Socialnämnden för att få en bild över läget idag.

Bakgrund:

När vi gjorde intervjun med Björn O Anderberg 2014 så berättade han hur han såg på läget för de hemlösa. Han hänvisade till socialstyrelsens egna siffror som sa att det fanns 872 hemlösa personer i Helsingborg, varav de akut hemlösa uppgick till 122 stycken. Han jämförde då med året innan då det varit 72 personer akut hemlösa, vilket var en ökning med 60%. 2014 stängdes nattverksamheten på Hemlösas Hus och lokalerna revs. 36 sovplatser försvann, och övriga stödboenden skulle inte räcka till ansåg Björn. Visserligen tyckte han det var bra att man satsade på mer långsiktiga lösningar, men ansåg att det inte skulle utesluta akuta åtgärder. Så hur gick det då? Hur ser det ut idag?

Skribent:
Jacob Argelius

Lyssna på artikeln här

Enligt den nationella hemlöshetsundersökningen som utförs av Socialstyrelsen vart sjätte år så hade Helsingborg 115 akut hemlösa år 2017, och totalt strax under 500 personer. Förra mätningen, 2011, kom fram till att Helsingborg hade 119 akut hemlösa. Den akuta hemlösheten mäter Socialnämnden själv varje år, och där kan man se en ökning de senaste åren. Man kommer också fram till en lägre siffra än vid den nationella undersökningen, vilket kan bero på att Socialstyrelsen har ett större nätverk att hämta ifrån, (kriminalvården och dylikt). Så hemlösheten i Helsingborg är tämligen oförändrad sedan 2011.

Däremot har hemlösheten bytt ansikte; den strukturella hemlösheten har ökat mycket de senaste 10 åren. Man saknar ekonomiska förutsättningar för att ta sig in på bostadsmarknaden. För 4-5 år sedan hade Helsingborgs Stad väldigt få hemlösa i åldern 20-25. De bodde hos kompisar men idag bor deras kompisar kvar hemma. Så för soffsurfare finns idag knappt några soffor att surfa på. En annan grupp är äldre som har svårt att bo kvar, saknar nätverk, med begynnande demens mm. Det man annars först tänker på när man pratar hemlöshet är den sociala hemlösheten, alltså personer med missbruk eller psykisk ohälsa. Så den balansen har alltså ändrats.

Björn O Anderberg

Hemlöskartläggningen 2019

Socialförvaltningen gör varje år en hemlöskartläggning, tillsammans med arbetsmarknadsförvaltningen, Hemlösas hus, Ria – Hela människan, Värmestugan och PO-Skåne.

Rapporten redovisar antalet akut hemlösa i Helsingborgs stad (enligt Socialstyrelsens definition av akut hemlöshet – situation 1). Från rapporten kan följande läsas:

- 100 personer var akut bostadslösa vecka 2019
- 19 individer förekommer även vid 2018 års räkning
- Ytterligare 8 individer har varit inrapporterade någon gång de senaste 4 åren.
- 6 individer av 29 som uppges sova utomhus har oförändrad situation sedan 2018.
- 22 personer uppges att de inte har någon kontakt med socialförvaltningen eller arbetsmarknadsförvaltningen.
- Det är en generationsväxling på gång.

Sammantaget satsade socialnämnden under hösten 2014 drygt 5,5 miljoner kronor extra på hemlöshetsarbetet från förvaltningens ackumulerade överskott. Totalkostnaden för stadens bostadssociala insatser uppskattades innan dess till cirka 54 miljoner kronor per år.

Hur ser situationen då ut för hemlösa i HBG just nu? Behöver man någonstans att äta eller fly undan vädret finns Värmestugan på Hemlösas Hus fortfarande kvar. Fenix och RIA - Hela Människan står också öppna. Men om du som hemlös vill ha någonstans att sova på natten får du vända dig till Fenix som är ett akutboende. Kronan riktar sig till folk med problem med missbruk och/eller mental hälsa, de har 18 lägenheter.

Under avvecklingen av Hemlösas Hus sade socialnämnden att långsiktiga alternativ skulle ordnas åt de som då tappade sin sovplats. Enligt Björn Wäst har Bostad Först värvat 70 lägenheter sedan starten 2010 till de som behöver en lägenhet, om de behövande kan klara av det.

Projektet Bostad Först startades 2010 och har varit väldigt lyckat. Ungefär 80 % är kvarboende, d.v.s. att de som fått lägenheter genom Bostad Först bor kvar i 80 % av fallen. Målet var att få bort folk från gatorna och in i lägenheter de klarade av att sköta själva. Bostad Först handlar om att ge stöd.

- Vi ger det stödet de vill ha, inte det vi tror att de behöver, berättar Björn Wäst. Har man inte bostad i en egen lägenhet på 15 år behöver man hjälp med saker man inte visste att man behövde hjälp med. Vi jobbar mycket utifrån den metoden, vi vill inte uppfostra folk utan möta deras behov. Vi jobbar utifrån en röd tråd mot en egen lägenhet.

Soffsurfare utan soffor

- Tidigare var kraven att man skulle vara helt drogfri men det har successivt lättats på. Och för de som vill vara drog-fria så jobbar vi givetvis för att ge dem stöd. Men ibland är det något i livet som gör att man återfaller. Då ska inte vi försvinna, då ska vi ge mer stöd, fortsätter han.

Så det är nu lättare att få tag på en lägenhet om man kan sköta den men svårare att hitta en plats för natten. Fenix räcker inte till för alla. På Värmestugan rusar folk numera in på morgonen.

- De sätter sig i soffan och sover i 4-5 timmar. Då har de varit ute och gått på natten. En del av dem sover i offentliga toaletter, tågtrullarna, eller garage och skrymslen, berättar Björn O. Anderberg. Vi har över hundra unika gäster om dagarna, vi tar deras förnamn, fortsätter han. När vi öppnade Hemlösas Hus år 2000 frågade vi de hemlösa själva vad de föredrog, vad de ville. En av dem sade att de ville ha någonstans att sova, vi skiter i dagverksamheter. Vi ordnade fram nattverksamhet och hade sen fullt från första natten.

På frågan om det inte finns plats för både privat och myndighetsbaserad hjälpverksamhet svarar Björn Wäst att det absolut inte finns någon motsättning, men att man i Helsingborg väljer att jobba med Bostad Först, även om andra kommuner jobbar annorlunda, t ex Malmö. Och även Stockholm försöker minska antalet härbärgen.

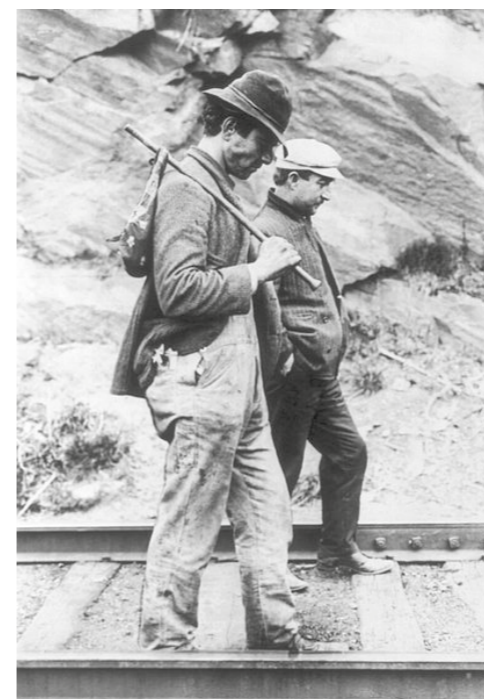
Dock finns det många med s k myndighetsförakt, som känner att de blivit illa behandlade av myndigheter och absolut inte vill ha någon kontakt med dessa. För dessa personer var Hemlösas Hus ett bra alternativ. Björn Wäst kommenterar:

- Man ska absolut ha respekt för bilden vissa har av socialtjänsten och att det är upp till socialtjänsten att bemöta människor på ett bra sätt. Men vi ska inte växa på att starta upp fler stödboenden eller ett nytt Hemlösas Hus. Vi ska ge fler människor möjligheten till en egen lägenhet och bli självförsörjande. Det tycker jag ligger helt i linje med vad socialförvaltningens uppdrag är.

Det finns ju alltid personer som inte klarar av detta och för dem har vi stödboenden i olika former, främst då Fenix och Kronan. Att Hemlösas Hus stängdes ner var ett politiskt beslut. Det vi har utgått ifrån är att den typen av boenden läser fast folk i hemlöshet, enligt den internationella forskningen. Folk bodde där i långa perioder utan kontakt med oss. Det vi vill göra är att hjälpa människor att ta steget ut till ett eget liv och boende, ha långsiktiga lösningar. Det finns en motivationshöjande effekt att se att det går för andra.

Det finns också ett antal LARO-kliniker i Helsingborg, dvs kliniker för behandling av personer med ett opioidberoende. En del anser att dessa drar hit personer med missbruksproblematik som på grund av bostadssituationen hamnar i hemlöshet. Det finns lika många kliniker i Helsingborg som i Malmö, och ett förslag för att minska hemlösheten var att minska antalet kliniker, dock finns inga direkta belägg för hur det skulle påverka situationen i realiteten.

- Man ska också förstå att man är inte fast här som hemlös, en dag är man här, nästa i Malmö. Och Bostad Först utnyttjar inte sina kranskommuner, Klippan hade blivit sura om vi lagt våra hemlösa där.

Det fanns hemlösa då och det finns hemlösa nu.

Bilder: Pixabay, SIA Media

Men det är viktigt att ha en dialog. Och Helsingborg är ju en stad med mycket missbruk, vi är en hamnstad, vi har båtarna, pubarna, LARO. Folk kommer hit och blir kvar, avslutar Björn Wäst.

Det är skönt att veta att saker görs för att försöka hitta lösningar. Tyvärr är det väl som med mycket annat att mer resurser hade räddat fler från hemlöshet, men de resurserna saknas. Oroande är att den strukturella hemlösheten ökar, grupper som tidigare inte funnits med i statistiken ökar mest. Vad det beror på kan man undra; är det lättare att falla genom skyddsneten idag? Har samhällsklimatet blivit hårdare? Hemlösheten var ungefär lika hög nu som för fem år sedan. Hur kommer det att se ut 2024?

Om man vill hjälpa de hemlösa i Helsingborg kan man ta kontakt med någon av organisationerna nedan och jobba i köket, med klädsortering, tvätt eller dylikt.

<https://varmestuganhelsingborg.se/hjalp-oss/>

<http://helamanniskan.se/helsingborg/du-kan-hjalpa/>

Bredden är vår styrka

Vi på Exo tycker om att få lite perspektiv på tillvaron. I våra tidigare nummer har vi botaniserat bland gamla HD-tidningar, vi har haft urklipp från 50, 75 och 100 år sedan. I samband med förra numret då vi hade en artikel om gamla Helsingborgskartor fick vi kontakt med Stadsarkivet som vi insåg sitter på en guldgruva. Det är inte bara släktforskning man kan göra där utan mycket mer, och därför tänker vi framöver göra lite nedslag i arkiven och se vad vi hittar.

Nu har Helsingborgs stadsarkiv också blivit korat till Årets Arkiv i Sverige, så det passar ju verkligen bra. Och det är roligt om fler får upp ögonen för Stadsarkivet, det är ju faktiskt till för medborgarna. Vi fick en trevlig pratstund med Anna Eriksson, arkivpedagog och Håkan Almqvist, arkivassistent om stadsarkivet.

Exo: Hur länge har Helsingborg haft ett stadsarkiv?

Håkan: Det finns ju material från 1863, hela tiden det har varit en kommun. Sen har vi ju äldre material, till exempel från gamla socialnämnden från 1840-talet och Skånska brand från 1820-talet. Det fanns ju även stadsarkiv innan kommunreformen, men mycket av det har skickats till landsarkivet i Lund, t.ex. rådhusrätten och dess material.

Anna: Vill man ha det äldsta materialet, om man vill titta på medeltida handlingar. får man bege sig till Landsarkivet i Lund.

Exo: Var låg arkivet från början, varför flyttades det?

Håkan: Det låg i Rådhuset först, i de gamla arrestlokalerna i källaren. Vi har ju kollegor som jobbade på den

tiden. Allt material fick inte plats i rådhuset, så man hade depåer på andra ställen, t ex Spritan i Ödåkra och på Bredgatan, dit hela arkivet flyttades 2004. Där delade vi hus med socialförvaltningen fram till 2016. Så det var rätt många år på Bredgatan.

Anna: Sen var det inte riktigt bra att en publik verksamhet som stadsarkivet delade lokaler med Socialförvaltningen där det ibland kunde finnas en viss hotbild. De kunde stänga ner ibland så vi fick stå och släppa in när vi hade föredrag. En gång när jag hade en skolklass stod det polisbilar utanför. Vi vill ju tvärtom öppna upp för medborgarna.

Håkan: Förutom det fanns det flera andra primära orsaker till senaste flytten; platsbrist och att lokalerna inte var anpassade för arkivmaterial. Vi flyttade hit till gamla postterminalen 2016, till toppnoverade lokaler. Här har vi klimatanpassade arkivdepåer, på Bredgatan var det mer olika rum.

Bild vänster: Anna Eriksson, arkivpedagog och Håkan Almqvist, arkivassistent.

Bild höger: Stadsarkivet på Västra Sandgatan 7

Skribent:
Chris Bergström

Lyssna på artikeln här

Vi behövde också modernare, mer ändamålsenliga lokaler som vi kan växa i, vilket behövs då det fylls på hela tiden. Här har vi hela byggnaden förutom första våningen. Det hade varit roligt om någon mer publik verksamhet som drar folk hit flyttat in på det planet.

Exo: Berätta lite om stadsarkivet och vad ni kan erbjuda?

Anna: Vi kan erbjuda väldigt mycket. Vi är ju till för medborgarna. Det handlar bland annat om rätten till insyn i myndigheters arbete. Vi vill öppna upp arkiven och främja dem. Kommer inte medborgarna till oss så kommer vi till dem. Själv har jag hand om det utåtriktade och det pedagogiska arbetet. Jag var till exempel på ett äldreboende igår. Det är också mycket skolklasser som kommer hit, mycket föreningar, och allmänheten.

Vi delar lokaler med både släktforskarföreningen och folkrörelsearkivet och vi samarbetar gärna. Vi är med i ett kulturprojekt i skolan där vi samarbetar med kulturförvaltningen. Föreningar är också varmt välkomna hit.

Håkan: Det är när någon haft med kommunen att göra som det lämnar spår här i arkivet. Till exempel om någon jobbat, eller sökt bygglov, varit inblandad i någon kulturverksamhet, eller förening när det gäller folkrörelsearkivet. Tidigare hade staden även hand om hälsofrågor.

IFK, Allers, Zoegas, Skånska Brand, en del företag, föreningar och privatpersoner har lämnat in sina arkiv. Det finns ett stort fotoarkiv med 19000 bilder, filmer, och även personarkiv på vissa personer t ex August Wingårdh. Och Helsingborgs hamn, det finns s k hamnliggare med vilka fartyg som anlöpt, var de kom ifrån, kapten, vad som fanns i lasten mm.

Vi har också kartor och ritningar. Betyg även om det kan vara ett detektivarbete ibland, enstaka skolkataloger, annars finns de på Skolmuseet. Företagsverksamheter finns på näringslivsarkivet om de inte lämnat in något speciellt.

Anna: Vi har programverksamhet vissa tisdagar med intressanta föredrag om lokalhistoriska ämnen.

Släktforskning håller släktforskarföreningen i på tisdagar, men vi vill ju också få hit andra forskare som forskar i vårt material. Det finns t ex barnmorskeböcker, hälsovårdsnämndens material med rolig statistik, till exempel vad dog man av 1920? Hur gammal blev man? Det kommer ibland några universitetsstuderande, men inte så många som vi skulle vilja, även om Campus Helsingborg ligger nära. Vi har i alla fall ett visst utbyte med dem.

Vi hade t ex två forskare nu med Allersmaterialet, som forskade på mode, och då det är ju klockrent att bläddra i Allers. Vi har också en del forskare som sitter i forskarsalen och tittar i vårt material.

Jag tipsar alltid eleverna som kommer hit att de kan göra sitt gymnasiearbete här, de har vårt material. Det ger rätt mycket tyngd att ha stadsarkivet som källhänvisning. Äkta primärkällor.

Hamnliggare

Till höger: Delar av ett brottsprotokoll från 1926 och en taxeringslängd från 1863.

Håkan: Vi har även material från de tidigare egna kommunerna Mörarp, Kattarp, Vallåkra osv, de som ingår i Helsingborgs Stad numera. Mer än hälften av det äldsta materialet i dessa så kallade landskommuner är räkenskaper och annat som handlar om ekonomi.

Exo: Vilka typer av människor brukar komma?

Anna: Vi ser en ökning av de yngre målgrupperna, absolut. Dels har jag ju mina skolvisningar, sen har vi ju mycket besökare till våra eftermiddagsföreläsningar, där medelåldern är högre. Sen har vi släktforskare, forskare – jag skulle vilja säga att det är alla åldrar. Bredden är vår styrka, det är förresten vår nya slogan, det är vår chef som har myntat den.

Håkan: Man kan få en del hjälp när man kommer hit, eller så kan vi hänvisa vidare. Det kan vara lite klurigt att hitta i våra protokoll ibland, det kan kräva en hel del detektivarbete, ibland kan det ta lite tid. Några kanske undrar om ett äldre hus de köpt, kanske inte bara byggmässigt, utan även vad som har hänt huset, vem som har ägt det vid olika tidpunkter.

Detta är bara ett litet axplock. Vi har sedan 2017 ett e-arkiv i drift, och allt fler handlingar läggs in i detta arkiv efterhand. Bland annat finns där skolhälsovårdsjournaler från 2006 och framåt samt tekniska nämndens diarium.

Exo: Får ni in nytt material?

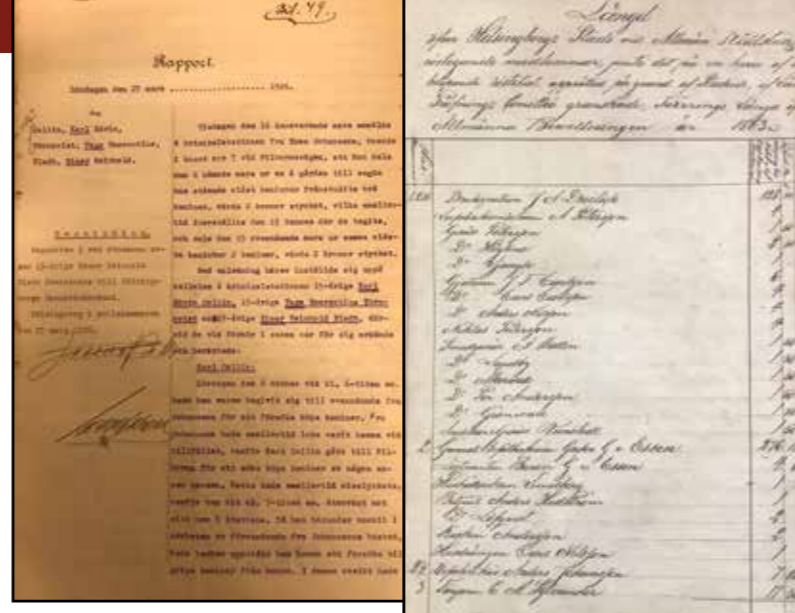
Håkan: Förutom att vi kontinuerligt får in stadens handlingar från förvaltningar och bolag, så har det på sista tiden har det kommit material från Allers och Zoëgas. Men även i mindre skala, vi fick in en vykortsamling precis, ett privat personarkiv. Det finns en del olika privata arkiv. På vår hemsida står det att vi alltid är redo att ta emot handlingar. Finns det kulturellt värde så tar vi in det. Är det inte för stora samlingar kan vi sortera det och se vad som är intressant.

Anna: Pratar vi om Helsingborg kan vi nämna en dam i Stockholm som skickade hit Henry Dunkers brev, han hade ju inga egna barn. Henry Dunkers systerdotter hade brevväxling med honom. Brevsamlingar är alltid superintressant. Där står det bl.a. att Henry Dunker ville ha en stor laddning lakritsbåtar när han fyllde 90.

Exo: Hur många är ni som jobbar här?

Anna: Vi är 15 som jobbar här, varav 5 är arkivarier.

Till höger: Sida från Ingmar Bergmans kassabok från gamla stadsteatern.

Det kan verka många men vi behövs allihop då vi gör olika saker. För tillfället gör vi också en inventering i depån.

Exo: När kan man komma hit?

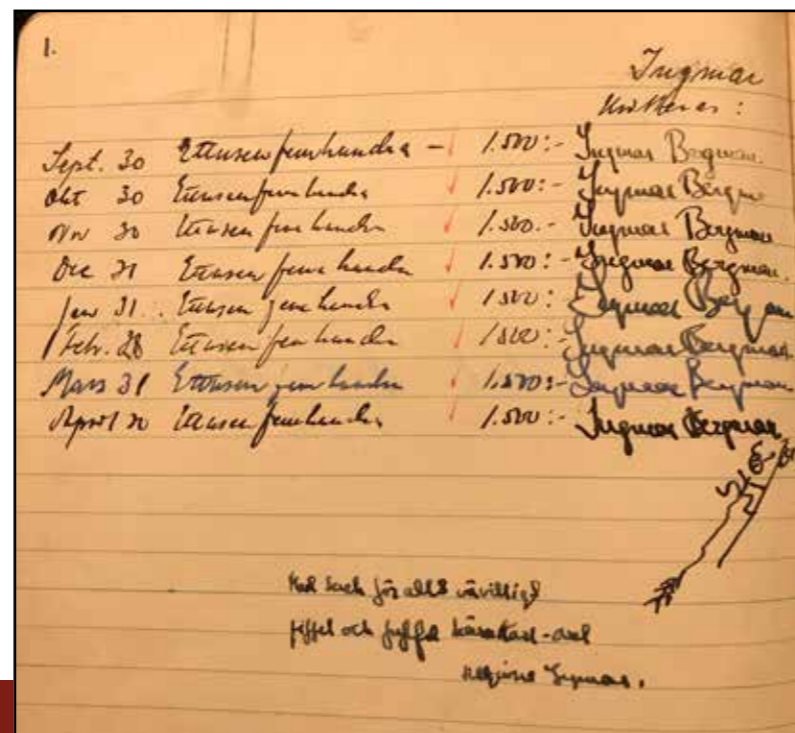
Anna: Varje vardag, 9-15. Extraöppet på tisdagar till 17. Man kan skicka mail direkt till oss från hemsidan, gör gärna det, eller skriv ett vanligt brev. Det händer ju också att folk gör spontanbesök.

Till sist; ni blev ju utnämnda till Årets Arkiv i Sverige?

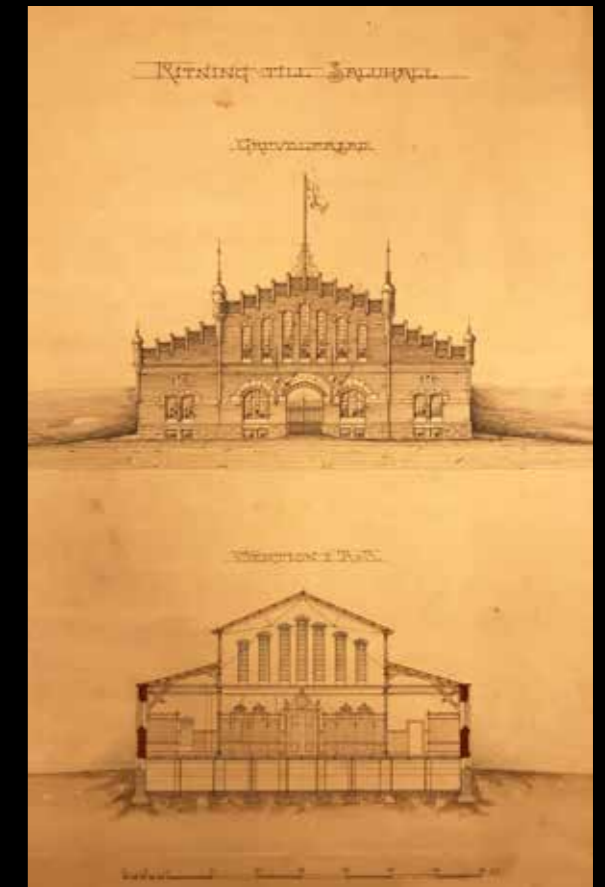
Anna: Ja, vi fick ju den här utmärkelsen. Och det är ju inte bara kommunarkiv/stadsarkiv, det är alla möjliga arkiv över hela landet. Vi och 2 andra arkiv var nominerade och utav dessa 3 så vann vi, det var överraskande. Man blir glad av att allt slit får ett pris.

Att vi satsar på att synas i media är viktigt, vi syns mer nu än tidigare. Vi har varit med i lokala nyheter i TV, även i radio P4.

Vi finns ju här för invånarna, och det finns mycket att upptäcka här på stadsarkivet. Som sagt, bredden är vår styrka!

Foton och ritningar i artikeln är publicerade med tillstånd av Stadsarkivet i Helsingborg. Kompletterande bilder av SIA Media.

Byggnader då och nu

Byggnader rivs, nya byggs. Det finns alltid olika orsaker; de kan ha varit i dåligt skick, det hade blivit för dyrt att renovera, de ligger på fel plats, lokalerna är inte ändamålsenliga mm. Och ibland missade man totalt de estetiska värdena som på 60- och 70-talet då många fina hus försvann.

Tittar man tillbaka så ser man att många unika byggnader som försvunnit skulle ingen komma på tanken att riva idag. Nedanstående byggnader är några exempel på vackra byggnader som försvunnit i Helsingborg. Och det är inte bara byggnader som är vackra, en del ritningar är rena konstverken.

Centralpalatset låg vid Stortorget's sydvästra hörn, mot Järnvägsgatan och Norra Kyrkogatan d.v.s. på platsen för nuvarande SE-bankens huvudkontor. Den vackra och arkitektoniskt intressanta byggnaden uppfördes 1886–87, arkitekt var Johan August Westerberg.

Från början kallades huset för Högvaktenhuset efter den tidigare byggnaden strax intill, som också gett kvarteret sitt namn.

Från början innehöll Centralpalatset tre butikslokaler, en cafélokal (Marcus conditori), åtta kontorslokaler, sex större lägenheter och en mindre. Cirka 30 år senare, 1906, byggdes bottenvåningen om till banklokaler för Svenska Kreditaktiebolaget efter ritningar av Alfred Hellerström. Som vid andra rivningar av äldre, vackra byggnader utlöstes en proteststorm även denna gång när byggnaden revs 1967. Efterdyningar har hörts ännu in på 2000-talet.

Hamnpaviljongen var Helsingborgs första egentliga sommarrestaurang och ett populärt dansställe för unga i början av 1900-talet. Den invigdes 29:e juli 1890 och låg på hamnpiren norr om fyrhuset och signalstationen.

Den blev så populär att den byggdes ut med fyra hörntorn och ett centralt torn 1898. Vid krigsutbrottet 1939 övertog militären huset. Eftersom hamnen var avspärrad under hela kriget upphörde restaurangrörelsen. När kriget tog slut var byggnaden så nedgången att man fick riva den 1946.

Dock uppfördes ett provisorium i maj 1948 som fick stå kvar till dess att restaurang Parapeten byggdes 1955.

Den 20:e november 1901 invigdes **Saluhallen** på Sundstorget. Den ritades av Alfred Hellerström och var väldigt dekorerad och utsirad, den kunde liknas vid en medeltida gul tegelbasilika. I samband med invigningen flyttade torghandeln från Stortorget till Sundstorget.

Lyssna på artikeln här

Som mest fanns det mer än 40 affärer, och nästan hälften var charkuteributiker. I de andra butikerna såldes bl a bröd, fisk, vilt, smör och ost, kaffe och te, frukt och grönsaker, specerier samt blommor. Det fanns även ett café i byggnaden.

Tyvärr dömdes saluhallen ut av hälsovårdsnämnden och revs 1966 till många Helsingborgares stora sorg.

Stadsteatern. 1874 revs Teaterladan som tidigare fanns på platsen, och den nya som ritades av arkitekten A. C. Pettersson uppfördes 1876 och invigdes året efter. Byggnaden uppfördes på natursten och pålade ekstolpar, och ansvarig byggmästare var Nils Jönsson.

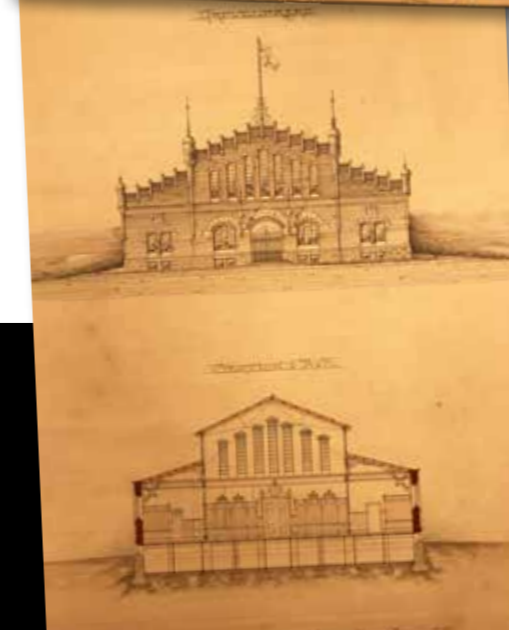
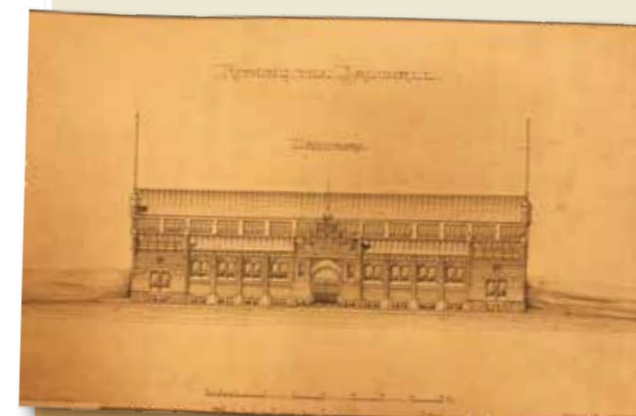
Huset var uppdelat i tre delar med teaterns foajé jämte restaurang och café längst i söder med publikgången mot Prästgatan. I mitten fanns den hästskoformade salongen med orkesterplats, parkett och balkonger. Mot norr låg scenhuset med tågvind och skådespelarnas loger.

Fasaderna var ljusst putsade och hade kvadernmönstrade rundbågiga fönster. Teatern klassades av många som landets vackraste byggnad i sitt slag.

AB Helsingborgs stadsteater bildades 1921. Det var landets första teater i bolagsform utanför Stockholm. Den hade en fast ensemble, och teatern hade anslag både från staten och staden.

Fram till 1976 spelades över 600 uppsättningar, och Ingmar Bergman var 1944-46 en av 11 teaterchefer under den tiden.

När den nya teaterbyggnaden var klar 1976 revs den gamla vilket många Helsingborgare inte var glada för.

Saluhallen, Helsingborg.

Intervju:
Eddie Olofsson

Lyssna på artikeln här

Bilder: SIA media

Niklas Nielsen, skeppare på
m/s Vandia och Eddie Olofsson
från Exo.

Öresund -

Sveriges bästa havsfiske

Öresund sträcker sig från Kullens fyr ända bort till Falsterbo på den svenska sidan, en sträcka på 118 km. Sundet är Sveriges bästa havsfiskevatten och är attraktivt för sportfiskare, i Sverige finns närmare 1,6 miljoner fritidsfiskare. I Helsingborg söker sig många till parapeten eller andra kustnära platser, och många andra söker sig till fiskebåtarna. Det kommer utländska fiskare året om, och att fiska i Öresund är billigare än att havsfiska i Norge. Vi har kollat lite historia, vi fick också några ord med skepparen Niklas Nielsen på m/s Vandia, på väg in i hamn efter en lyckad fisketur på sundet.

Exo: Hur länge har m/s Vandia funnits i norra hamnen?

Niklas: Vandia har funnits i Helsingborg sedan 70-talet. Innan dess fanns det en annan Vandia som gick i Helsingborg. Den befintliga Vandia idag är byggd på 40-talet i slutet av kriget. Vår andra båt m/s Tärnö är också byggd i den vevan, och har funnits här i 20 år.

Exo: Har fisket ändrats i Sundet under din tid? Är det Sveriges bästa havsfiske?

Niklas: Alltså, ja, jag skulle nog vilja säga att det är Sveriges bästa havsfiske, men självfallet så har det förändrat sig. Framför allt så har ju medelstorleken på t ex torsk minskat tycker jag. Men antalet finns nog fortfarande här ute. Tittar man sen på andra arter som spättor och liknande, så är där ju mer fisk än vad det brukar vara.

Historia

Som hamnstad vid Öresund har fisket alltid varit närvarande. På tidig medeltid var sundet så fullt av sillstim att man knappt kunde ro, man kunde fånga fisken med bara händerna. Norr till söder om Helsingborg låg fiskeläger på rad efter varandra, störst var Råå och Domsten. Tyska och holländska köpmän etablerade sig med sina hyddor på stranden och även nedanför Mariakyrkan i Helsingborg där insaltning av sill skedde. Kung Christian II förbjöd t o m hantverkare att ge sig ut att fiska eftersom de övergav sina verkstäder.

På 1880 talet och fram till första världskriget hade Råå växt till sig som ett av landets största fiskelägen och ledande segelfartygssamhälle med bortåt 300 fiskare och 130 fiskebåtar. Det har varit trålförbud i Öresund sedan 1932, och sedan dess har det bara varit tillåtet att fiska med handredskap och garn, både för yrkesfiskare och sportfiskare i Öresund. Det ledde till ett kraftigt fiskbestånd i Öresund.

På 1950-talet var det mycket sill och makrill och torsk, och även tonfisk som försvann under ett par decennier. Havsöring och horngädda är andra vanliga arter i sundet. Torskfestivalen startades 1980, och 1996 blev den klassad som världens största 3-dagars havsfiskeävnling och kom i Guinness rekordbok med drygt 800 tävlande. Numera finns lilla Torskfestivalen istället som utgår från Råå.

Fiskebåtarna i Helsingborg utgår både från norra hamnen och Råå. I norra hamnen ligger M/S Vandia och M/S Tärnö och i Råå finns en handfull båtar. Förutom fiske används båtarna till charter och evenemang.

Exo: Hur är det med olika säsonger, fiskas det även på vintern?

Niklas: Ja, vi har ju väldigt olika säsonger här på båtarna. Vi kör ju dock året runt, men vi har en period från mitten på November till Mars, då vi inte har jättemycket att göra. Då är det mer hardcore-fiskare som fiskar. Det är inte så många nybörjare under vintern. Sen har vi då sommaren som har stor variation; mycket barnfamiljer, mycket turister. På vår och höst är det också väldigt blandat, men då har vi också väldigt mycket företag och fiskeklubbar. Det är då det är störst attraktion också.

Exo: Vad är det roligaste på ditt jobb?

Niklas: Variationen. Den ena dagen är aldrig den andra lik, så är det. Det ändrar sig snabbt.

Exo: Hur är framtiden för fisket i Sundet?

Niklas: Det finns en god framtid för fisket. Mycket hänger ju självfallet på vilka politiska beslut som fattas gällande reglering och liknande, men absolut finns det en god framtid.

Intervju:
Fredrik Bernhoff

Lyssna på artikeln här

Lyssna på intervju
med kompletterande
material

Möten Kultur Aktiviteter

De flesta känner till att Pixlapiren finns, även om det kan vara lite luddigt om vad som händer där för den oinvigde (är det inte nåt med graffiti?). Och Jutan på Gåsebäcken är ju också rätt känd, även om det finns en osäkerhet där också (skate och musik?). På sista tiden har det tillkommit ytterligare ställen för kultur, det gäller gamla brandstationen och nu senast HD-huset. Vad planerar man där? Vad händer egentligen på kommunens kultur- och aktivitetscenter?

Vi bestämde oss för att ta reda på hur det ligger till med detta, så Daniel Nilsson, fritidschef i Helsingborg, förklarar vad som finns och hur man tänker.

Pixlapiren är ett projekt som är stadsövergripande. Stadsbyggnadsförvaltningen leder det, med Ola Paulsen i spetsen. Sen är kulturförvaltningen med på ett litet hörn, och vi (Skol- och fritidsförvaltningen) är med på ett lite större hörn. Fastighetsförvaltningen är med och ställer upp med lite lokaler och så. Den ligger nere på gamla Oslopiren, som alltså kallas för Pixlapiren idag.

Hela idén med piren är att man som medborgare kan gå till Pixlapiren och så kan man få vad man kallar för en pixel. En pixel är en 10x10 meter stor yta. På den här pixeln får du lov att göra precis vad du vill. Om du vill bygga ett fort av lastpallar så får du lov att göra det.

Eller om du vill starta en liten odling. Kanske vill du göra en street art installation och då får du göra det. Det är väldigt lite som är tillrättat där. Det är en kreativ plats för alla i staden, om man vill hitta på något.

Vi har två fritidsledare på plats där nere som hjälper till med den kreativa processen. De utgår från det som är den gamla terminalbyggnaden. En fin sommardag är där ganska mycket action, men när det regnar så är det kanske inte lika roligt att vara där. Vi jobbar också en del med fritidsgårdar som hälsar på ibland. Program och så varierar en hel del beroende på hur vädret är, allt sker ju utomhus.

Pixlapiren har många ansikten.

Jutan firar ju snart elva år nu. Inne på Jutan pågår det många aktiviteter. Vi har en inomhus skateanläggning. Vi har studieförbundet och ABF som har en del musikstudios och en liten scen så att man kan köra lite band om man vill det, eller bara gå ner och lära sig musik. Vi har lite olika projekt igång där, varav Sluggen är ett som vi kör tillsammans med ABF. Det finns lite andra studiecirkel också.

Sen finns där en inomhus parkour-hall. Man kan googla parkour för att se vad det är, lite svårt att beskriva, man hoppar från hinder till hinder. Utöver det finns det ett antal bouleanor som Helsingborgs bouleallians har.

Det vi tycker är lite roligt med Jutan är att alla de här aktiviteterna har både lite olika målgrupper och åldersgrupper. För det kanske inte är så många tonåringar som spelar boule, men desto fler pensionärer. Och det är inte så många pensionärer som åker skateboard, däremot tonåringar.

Alla måste gå in igenom samma dörr till den här anläggningen, och då måste man mötas. Man springer på varandra och lär känna varandra vilket leder till lite roliga möten.

För helt plötsligt har du ett gäng skateboardare som testar boule, och pensionärerna i sin tur testar och ser vad skateboard är, även om de kanske inte vågar hela vägen. Då får du ett ganska häftigt möte och det skapas nya vänskaper. De olika målgrupperna förstår att pensionärer är inte bara sura och tonåringar är inte bara farliga.

Jutan har funnits ganska länge och vi håller på att titta på vad framtiden ska vara för Jutan, hur den ska fortsätta utvecklas. För den ligger ju väldigt off, om vi ska vara helt ärliga. Längst ner på Gäsebäck, under viadukten.

Vi har precis tagit över den gamla tryckdelen av Helsingborgs Dagblads anläggning uppe på Vasatorpsvägen. Vi tänkte att vi ska kalla det **Tryckeriet** då det ju är ett gammalt tryckeri. Det är ett ganska bra namn. Vi fick lokalerna i oktober, och hyr den nu i tre år. Vi vill göra om det till ett aktivitetshus, likt Jutan. Jutan började ju också som ett tomt skal egentligen en gång. Sen så fylldes den succesivt med olika aktiviteter. Så vill vi göra på tryckeriet också.

Där håller vi nu på tillsammans med föreningslivet och boende i området. Vad ska tryckeriet bli? Vad ska det vara här? Vi har haft två workshops med över 200 personer som har tyckt att "det här skulle jag vilja göra, det här skulle jag vilja att det fanns i det här huset" som ju är ganska stort, ca 2500-3000 kvadratmeter. Men börjar man planera och rita upp för de olika önskemålen så tar ju platsen slut ganska snabbt.

Det vi har kommit fram till är att Tryckeriet ska vara en plats där man kan utöva olika typer av kreativa, utbildande eller demonstreringsprojekt. Därför ska vi skapa ett antal lokaler som man som privatperson eller förening kan boka för en skälig peng, och kunna utöva vad man behöver göra. Vi tittar på inspelningsstudios för poddar och så, vi tittar på musikstudios. Vi tittar också på enklare, kanske inte en fullt utrustad träslöjdsal men motsvarande där man kan skapa, samt lite workshops-utrymmen. Men framförallt ska vi behålla de stora öppna ytorna så att man kan göra större evenemang inomhus för och av föreningar, så att det hela tiden lever.

Vi har bestämt att vi vill ha in så mycket föreningar som möjligt i huset, men vi vill inte att en förening ska ha ett eget rum utan att man har tillgång till rummen. Tisdag kväll så kanske du gör någonting och så på onsdagen så gör jag något i samma rum.

Vi hoppas kunna göra det på ett sätt som innebär att vi inte ska behöva bemanna det så mycket. Vi har ändå en eller två personer som jobbar med huset. Men du får en nyckelbricka så du kan gå och komma som du vill, och det innebär ju att du får ta ansvar för huset så klart. Då blir det ett hus som är av och för helsingborgarna.

Och då vi lägger väldigt mycket fokus på ungdomar är det enda som vi har bestämt ska finnas i huset någon typ av mötesplats eller fritidsgård just för ungdomarna som bor i området.

Det är så roligt att den här platsen gränsar till Fredriksdal, Drottninghög, Statten och Ringstorp. Då ligger det på en neutral plats så ingen kan säga att det här är vårt. Vi hoppas att om det är en massa föreningar som är aktiva i huset och sen en massa ungdomar som kommer dit och gör läxor och hänger, så kanske många kan få ett helt nytt fritidsintresse och så.

Sen är där då den **gamla brandstationen** som är ett relativt nytt projekt som även det leds från stadsbyggnadsförvaltningen. De ser framför sig något liknande som Tryckeriet men lite mer oorganiserat, konstnärsinspirerat. Kanske inte lika mycket fokus på just ungdom och förening, utan mera på det kreativa och skapande. Vi (Skol- och fritidsförvaltningen) har samarbete med dem, men jobbar själva inte så mycket med den platsen just nu. Vi väntar på att de ska bestämma vad de ska göra och sen hakar vi på, tänker vi.

Så det händer ju en del på detta område i Helsingborg kan man säga.

Jutan på Gäsebäcken.

Bilder: SIA Media, Bildbanken, Creative Commons

Tryckeriet och gamla brandstationen

Mixat!

Om ortnamn

Överallt omkring oss finns en massa ortnamn som vi inte har en aning om vad de betyder. Vissa kan man ana sig till, men många namn är helt obegripliga. Kollar man upp det så visar det sig att många namn härleds från terrängen där orten ligger, eller namn på personer.

Man kan också få en aning om åldern på orterna beroende på deras ändelser i namnet. De äldsta är de som slutar på -hög (Mörshög), -lösa (Risekatlösa) eller -by (Ekeby). Dessa kan härstamma ända från folkvandringstiden fram till vikingatiden. Andra ändelser som -torp (Jonstorp) eller -röd (Magleröd) uppstod på medeltiden. Vi har gjort en lista på vad några ortnamn i vår närhet betyder som finns på vår hemsida. Kolla in länken till höger.

www.siamedia-oih.se

Boxning och välgörenhet

När man tänker på boxning är välgörenhet inte det första man tänker på. Dock finns det flera exempel, det bästa är Manny Pacquiao, en filippinsk boxare och filantrop. Han hade en fattig barndom, slutade skolan tidigt och levde tidvis på gatorna, dock blev han till slut oerhört framgångsrik. Han blev utnämnd till decenniets boxare, blev nationalhjälte, han gick in i politiken, blev senator, sitter i 15 kommittéer varav han leder två. Han säger själv: "Jag tycker det är roligt med politik, för jag har ingen dold agenda, mitt tjänande är hederligt. Jag skäms inte att tala sanning eller för att bestraffa någon om de gör fel. Politikerna i regeringen ska tjäna folket, inte sig själva! Jag glömmer aldrig var jag kom ifrån. Jag tackar Gud som låter mig hjälpa andra människor."

Även om politiken tar mycket tid från träningen, säger han att han måste fortsätta boxas så han kan fortsätta med sitt välgörenhetsarbete. "Av allt jag tjänar på boxningen går hälften de fattiga, men jag gillar inte att skylta med det." Och det är inte lite, han har gett bort omkring 200 miljoner dollar av de totalt ca 500 miljoner dollar han tjänat hittills i karriären.

I hans hemprovins är han känd för att vara den som hjälper de flesta som frågar. Skolstipendier, odlingsutrustning i fattiga områden, kyrkor, sjukhus, katastrofhjälp, miljööndamål, många internationella hjälpprojekt. Han använder också sin maktposition att bekämpa trafficking på Filippinerna.

Även boxaren Tyson Fury skänker pengar. Han skänkte hela gaget, 13 miljoner dollar, till att bygga hem för alkoholister och narkomaner i England. Det kom fram först när han fick en direkt fråga om det, han sa: "Jag gör det för att hjälpa människor, inte för en klapp på axeln."

Man funderar lite på att detta sällan kommer fram i media, medan spaltkilometrar skrivs om en känd modeikon som gått bort som testamenterar en stor del av sin förmögenhet till sin katt...

Sveriges första hamburgerbar

BURGER-GRILL var Sveriges första hamburgerbar. Den var placerad invid gamla entrébyggnaden till H55. Invigningen förrättades av ingen mindre än prins Bertil som blev den som fick äran att först sätta tänderna i den nya rätten.

Burger-Grill blev starten på ett nytt slags gatukök, efter amerikansk fast food-modell. En riktig äkta hamburgare, med bröd, rå lök och stark senap, kostade på den tiden 25 öre.

Det var direktör Tore Lauritzon och disponent Nils Nellrup vid Helsingborgs Fryshus AB (Frigoscandia) som stod bakom introduktionen. Nils Nellrup blev disponent för Burger-Grill AB, sedermera Mando restauranger.

Det var som sagt Sveriges första hamburgerbar och i Helsingborgs stadslexikon kan man läsa att Burger-Grill satte standarden för en typ av gatukök efter amerikansk snabbmatsmodell som spred sig runt om i landet.

Uttryck på olika språk

Det finns ju många uttryck i Sverige som följt generation efter generation. Var de kommer ifrån har de flesta ingen aning om, många känns gammalmodiga men ändå lite roliga. Vad de betyder tänker vi inte ta reda på här, däremot finns liknande uttryck i många länder vilket vi ska ge några exempel på.

Ana ugglor i mossen: Engelska: Det luktar rått (smell a rat), Isländska: Det är en fisk under stenen, Spanska: Det finns en instängd katt, Italienska: Här ruvar en katt.

Arg som ett bi: Engelska: Som en björn med ett skadat huvud (Like a bear with a sore head), Ryska: Arg som en hund, Kinesiska: Arg som elden och kolet, Arabiska: Arg som en skorpion.

Den gubben går inte: Engelska: Den katten hoppar inte (That cat won't jump), Danska: Den går inte, Granberg, Spanska: Ge det benet åt en annan hund, Grekiska: Jag sväljer inte flugor.

Dra åt häcklefjäll: Franska: Stick till djävulen, Spanska: Stick iväg och stek sparris.

Full som en alika: Engelska: Full som en lord (As drunk as a lord), Finska: Full som en gök, Ryska: Full som en skomakare, Ungerska: Full som en stjärt.

Ha skinn på näsan: Danska: Vara stramtandad, dvs ha tättsittande tänder, Tyska: Ha hår på tänderna, Franska: Ha näbb och klor.

Hänga ihop som ler och långhalm: Danska: Som två röda kor, Finska: Som skjorta och stjärt, Spanska: Som nagel och kött, Ryska: Man kan inte skilja dem åt ens med vatten.

Saken är biff: Engelska: Den är i väskan (It's in the bag), Franska: Kon är vår.

Sitta i klistret: Engelska: Vara i soppan (Be in the soup), Finska: Sitta i tjäran, Norska: Vara som en lus mellan två naglar, Tyska: Vara i bläcket.

Lyssna på artikeln här

Lite om nätcasino

Det är svårt att veta exakt hur många nätcasino som finns i Sverige, eftersom begreppet casino i Sverige är relativt flytande och att det hela tiden poppar upp nya sidor i snabb takt. I skrivande stund har Spelinspektionen listat 116 beviljade licenser, vilket är en ökning med nästan 12% från förra året. Men bara 47% av allt spel på internet tillhandahålls av aktörer med tillstånd i Sverige. Aktörer utan svenskt tillstånd hade 2018 en nettoomsättning på 6.739 miljoner kronor.

Det gjordes spelreklam för 7,4 miljarder, varav hälften TV-reklam, en fördubbling på 2 år. Hälften av allt spel om pengar sker på nätet.

Den genomsnittlige svensken spelar för ca 7500:- om året, och nästan 300 000 spelar om pengar så gott som varje dag.

Enligt Folkhälsomyndigheten är det idag ca 2% av de som spelar på nätet som har spelproblem i Sverige, men det är svårt att mäta och enligt sidan Spelallvar finns det ett stort mörkertal. Ordföranden i Spelberoendes Riksförbund Kim Grahn anser att mellan 10-15% av de som spelar är spelberoende, men det är en stor skillnad mellan spelproblem och spelberoende. Men även om det är en definitionsfråga så är det tusentals personer som har stora problem och eller beroende.

Solteamet

- omsorg med hjärta

Många personer som har LSS har svårt klara sig helt själv, och bor därför på olika boenden där de får den hjälp de behöver. Men många bor också i egna lägenheter, av olika orsaker, och där kommer SOL-teamet in i bilden. Tack vare denna hjälp klarar många av att bo själv då de får det stöd de behöver i hemmet i stället. Vi har hört mycket gott om SOL-teamet genom personer som fått hjälp av dem, så vi ville ta reda på mer. Ett möte med ett av de sju teamen och enhetschefen Marie Backman gav oss en klarare bild av en solig verksamhet som sprider ljus i vardagen för många.

Hur jobbar ni?

Marie: Vi jobbar väldigt mycket med pedagogiskt stöd och motivation, struktur och planering. Det är många av våra kunder som behöver det. Vi går in och stöttar kanske 75% till en början, men målet är ju alltid att kunden eller personen ska klara sig själv och bli självständig, och kanske avsluta solteamet en gång. Runt varje person så jobbar ett team på 3 personer, men det kan bli fler p.g.a. sjukdom, semester m.m. Vi försöker i alla fall vara så få människor runt om en person som möjligt, det är många som har ett stort behov av det.

Dejan: Vi utför de överenskommelser vi har med kunden på bästa möjliga sätt efter det vi kommit överens om. Det är mycket med "pushning" av bland annat städ, matlagning, allt som har med hemmet att göra, allt som behövs utföras. Medicinering, insulin, mycket påminnelser.

Vi har ibland gått ut på promenader eller fikar, det finns utrymme för lite av varje, det är inte hugget i sten alltid. Om kunden inte mår bra just den dagen får man vara lite flexibel och kanske få kunden på bra humör, och då gör man någonting annat som kunden tycker om. Många gånger räcker det med kanske 20 minuter vettig diskussion för att få dem att må mycket bättre.

På bilden ser vi från vänster till höger: Dejan, Örjan, Maria, Najib, Lizette och enhetschefen Marie Backman.

Intervju:
Pernilla Gormélius

Lyssna på artikeln här

Najib: Jag har tidigare jobbat inom LSS-boende och där var det mer strukturerat, mer personal och sånt. Kunderna var inte lika självständiga, men här får de bestämma sin vardag och vi finns till för att stödja dem. Det är fantastiskt, jag är rätt så nöjd när jag ser hur arbetet utförs. Många uppskattar det jättemycket.

Människor behöver andra människor för att fungera. Många av våra kunder ser insatserna som en viktig del av sin dag, höjdpunkten nästan, när det kommer någon från solteamet. Det gör att man känner sig väldigt behövd och att arbetet känns värdefullt. Jag tror att många av våra kunder känner självständighet i det här, att de klarar av att utföra en del av det vardagliga, att de är en del av samhället, att de känner sig delaktiga och behövda. Att kunna leva ett värdigt liv.

Dejan: Sen känner jag också att Solteamet gör en stor insats just i det sociala. Många av de här personerna kanske inte träffar någon under hela dagen, så kommer vi. Visst, det kan vara att kunden krävs av sig för att den har behov av att göra det men när du går därifrån är du ändå nöjd med att den här kunden mår mycket bättre när du varit där. Det tycker jag är en viktig grej, sen kan man ju fixa allt det andra. Lägenheten kan vara nystädad men mår inte kunden bra så känns det inte bra heller. Så det är den här positiva energin man försöker föra över på kunden.

Örjan: Det är ju inte så att vi står som några föräldrar med höjda pekfingrar. Det är ju helheten och välmåendet som kommer först, då blir det roligare att jobba. Ofta är det begåvade människor med speciella färdigheter som inte passar in någonstans, och det är viktigt att uppmärksamma dem och hjälpa till att göra dem sedda. Så att de faktiskt känner sig mer synliga också. Det är ju kapabla människor som bara behöver uppmuntran och påminnelser.

Dejan: Lite idéer kanske, någon annans input, lite dynamik.

Det spelar ju ingen roll vilket funktionshinder man har, du kan ju vara högfungerande och ändå behöva stöd och struktur.

Örjan: Jag tror absolut att vi gör skillnad. Vi tillför mycket energi. Det är ett rörligt jobb, på alla plan. Mentalt, kreativt, fysiskt rörligt. Vi bygger relationer med förtroendekapital; det kan ta lite tid att etablera den kontakten. Då får man lite mer svängrum beroende på vad som behöver göras och flexibilitet så man kan anpassa sig till just den dagen. Det kan ta lite tid men det får det göra.

Dejan: Vi har också haft situationer där vi märkt att det inte är Solteamet de ska ha, och då har de kunnat guidas till rätt vård eller insats. Det är sånt man märker efter hand när vi jobbar med kunderna.

Marie: Vi har en hel del solskenshistorier genom åren där vi lyckats, kommit i mål med klienterna, de har kunnat avslutas, och har det bra och klarar sig själva. Sen finns det de som kommit tillbaka efter nåt år eller två. Då tar man nya tag, går in i samma eller nya rutiner tills man känner att man kan trappa ner igen. Sen finns ju de som aldrig kommer att klara sig utan Solteamet, och de måste ju klara sin vardag. Det spelar ju ingen roll vilket funktionshinder man har, du kan ju vara högfungerande och ändå behöva stöd och struktur.

Er upplevelse?

Örjan: Det är väldigt roligt att jobba, det innehåller alla utmaningar man kan önska sig. Det är mycket kraftfulla personer vi träffar, ofta med hög kompetens och vilja att använda den, vi pratar mycket om hur den ska användas. Det är viktigt att vi är på hugget. Man vill verkligen göra något bra.

Najib: Det är inte bara kunderna som behöver oss, jag känner att jag utvecklas för varje klient jag går till. Jag lär mig väldigt mycket utav dem också. Man måste anpassa sig till nya situationer hela tiden, det är väldigt roligt. Det är en social kompetens som hela tiden sätts på prov.

Marie: Som personal tror jag att man trivs väldigt bra, både med varandra, kunder och arbetsstället, det är ett självständigt och fritt arbete. Man lägger upp arbetet själv, ingen dag är den andra lik. Personalen stannar, det är få som slutar. Man är betydelsefull.

Dejan: Man märker ganska snabbt om man passar till detta eller inte, om man har den flexibiliteten och kan ta utmaningarna på rätt sätt. Att man inte tynger sig för ett litet misslyckande när man försöker hitta rätt sätt så att det blir bra. Det är ju en utmaning varje dag.

Marie: Är det så att man misslyckats hos någon kund får man gå tillbaks och fundera; vad hände här, vad blev fel, hur kan jag göra för att det ska fungera?

Dejan: Misslyckande kanske är fel ord, man är kanske inte beredd på vissa situationer och har kanske inte verktyget just den dan. Men sen klurar man ut hur man ska göra för att det ska bli ännu bättre i fortsättningen.

Hur kommer era klienter i kontakt med er?

Marie: Jag som är en av cheferna får ofta en förfrågan från biståndshandläggaren om jag vill följa med på nykundsbesök. Då brukar jag följa med och träffa kunden första gången. Då gör biståndshandläggaren en värdering om det ska vara Solteamet eller vanlig hemvård. Man kan inte själv söka Solteamet, men man kan söka pedagogiskt stöd och utifrån det kan man få Solteamet.

När jag fått beslutet av biståndshandläggaren så tittar jag lite på vad det är för person. Jag tittar också lite vilket team jag kan matcha bäst och vad det finns för utrymme i tid/dag. Sen lämnar jag ut det beslutet till någon i teamet som då tar första kontakten med kunden. Man sätter sig ner och bestämmer hur det ska se ut, hur ofta man vill ha besök, vad det är man behöver hjälp med, och så vidare.

Solteamet är ingen egen insats så man kan inte söka det. Men det kanske kommer att bli lite förändringar; vi har ju ett önskemål att Solteamet ska bli en egen insats, så att man kan ringa till biståndshandläggaren och önska solteamet. Då är det bara Solteamet man söker. Frågan ligger lite högre upp och väntar på att politikerna ska ta tag i den. En dag.

Varför behövs Solteamet, hur ser framtiden ut?

Marie: Solteamet har funnits i 9 år. När man startade teamet var man två i personalen och 6-7 kunder som började. Idag är vi 25st som jobbar i 7 team och vi har 120 kunder. Så det har växt, det är roligt.

Samhället behöver Solteamet. Som vi känner är vi en frontlinje, kanske lite kaxigt att säga, men behovet finns, och det verkar ju inte minska, utan tvärtom. Det pedagogiska stödet och insatsen som vi gör finns inte någon annanstans. Det finns många människor som inte passar in.

Dejan: Jag tror att Solteamet är något som alltid kommer att behövas. Behovet kommer bara öka, och de insatserna behövs för att staden och våra kunder ska må bra.

Maria: Hade inte Solteamet funnits så skulle vi haft mycket längre köer till våra boenden. Många av våra kunder som inte behöver den tillsynen på natten kan välja Solteamet istället för att välja bostad med särskilt stöd. Vi jobbar likadant som stödassistenterna i LSS.

Örjan: Det är ju ändå mer kostnadseffektivt om man kan se till att folk kan bo kvar hemma och leva sina liv. Tror inte det går att klara sig utan Solteamet har jag en känsla av, uppgifterna kommer alltid att finnas och kunderna blir inte färre. Vi är en billig lösning sett i sammanhanget, och nödvändig.

Maria: Det finns en ny LSS-utredning där man har gjort ett förslag, att man som boendestödjare ska ta över en viss del av det här med ledsagning. Om du, t.ex. har behov av ledsagare, så ska du inte behöva söka en särskild ledsagare, utan den ska finnas här hos oss, i gruppen. Vi ska kunna erbjuda dig den och följa med på fler aktiviteter.

Vi är begränsade idag och kan inte följa med på alla aktiviteter som man skulle kunna behöva eller vilja. Vi kan ta en promenad och köra bussträning eller om det är någon som behöver komma igång på gym eller daglig verksamhet några gånger. Men det innebär att om det här förslaget går igenom så kan man vara ledsagare och följa med på andra aktiviteter; det kan då vara bio tex.

Det ska upp i regeringen så det är ingenting vi vet nu. Men det är ju en stor bit om vi ska ägna oss åt det också. Det kommer att kräva tid, resurser, och personal.

Om det som inte **syns** utanpå, men **känns** inuti

- Jag kan inte komma till festen ikväll.

- Va? Varför inte?

- Jag mår inte bra. Vi hörs.

Det där går ju att tolka på så många sätt. "Jag mår inte bra". Jag mår inte fysiskt bra, betyder att något känns ostabilt i din kropp. Jag mår inte bra psykiskt, betyder att något inte känns bra i din tanke eller känslvärld. Det ena påverkar oftast det andra. Kropp och själ hör ihop.

Därför drabbas oftast även kroppen när en person har psykisk ohälsa. Det kan till exempel vara skakningar, illamående, huvudvärk, ont i magen, aptitlöshet, ökad aptit, domningar eller smärta i kroppen. Hur psykisk ohälsa visar sig hos någon kan vara väldigt olika från person till person. Det är oftast inget som syns utanpå människan.

Alla behöver känna lugn och harmoni i sitt liv, men när livet blir för stressigt, eller en stor negativ händelse dyker upp, kan kroppen reagera i panik. Panikattacker är en reaktion som kan framkallas om psyket har blivit överbelastat. Hela systemet påverkas, och ofta kan personen få minnesluckor pga att det svämmar över med information i hjärnan. Gränserna är nådda. Bägaren har runnit över.

Det som är viktigt då, är att man andas rätt. Ser du någon som går genom en panikattack, lägg märke till deras andning. Fråga om du kan hjälpa dem med något, ibland hjälper det bara att någon sitter med dem och finns för dem.

Psykisk hälsa är lika viktig som att träna på gymmet, eller att motionera. Det är viktigt med den där dagliga promenaden, säger doktorn, men det är inte många som tänker på att promenaden påverkar oss lika mycket psykiskt. Vi får frisk luft och intryck utifrån att betrakta "fina vädret" eller att prata med "trevliga grannen" osv. Miljöombyte är viktigt då isolering är vanligt inom psykisk ohälsa. I dagens samhälle upplever många människor både stress och press, och jämförelserna går kors och tvärs. Vem som tjänar mest, vilken bil man har, om man är gift och har barn osv.

Bild: Creative Commons

Det är viktigt att tänka positiva tankar om det man själv gör. Värdesätt dig själv! Dåligt självförtroende bottnar ofta i jobbiga livssituationer som man gått igenom. Man kan bli deprimerad och behöva medicin. Och det är okej, man får prova sig fram till vad som känns bäst. Det är utgångspunkterna för alla människor.

Du är själv din bästa vän och din värsta fiende, så bli vän med dina tankar. Var snäll mot dig själv, även i en värld som kan vara hård ibland. Och tro inte att någon annan är perfekt, för alla har problem, rik som fattig, ung som gammal. Och har du en oro som hänger sig kvar angående något viktigt i ditt liv, prata med en vän. Ibland hjälper det att få en annan människas synpunkt. Likväl att du själv kan finnas till hands om någon behöver dig. Det finns många pusselbitar till en psykisk hälsa.

Psykisk ohälsa kan drabba oss alla, men det betyder inte att livet är över, även om det ibland kan kännas så. Ett brutet ben kan läka, och det kan din själ också göra.

Psykisk hälsa är lika viktig som att träna på gymmet, eller att motionera.

Det går att få hjälp, om dina känslor och tankar blir för mycket att hantera. Det handlar om att göra det bästa med det man har, och att ha tålamod. Vi fungerar olika eftersom vi är individer, du måste hitta ditt sätt, som funkar för dig.

I grund och botten vet du själv bäst vad som får dig att må bra. Alla springer vi på problem ibland. Men de flesta går att lösa. Vi är starkare än vi tror.

Lyssna på artikeln här

Skribent:
Pernilla Gormélius

Second hand

Intervju:
Chris Bergström

Lyssna på artikeln här

Bilder: SIA Media

I läget världen befinner sig i numera är det viktigare än någonsin att ta tillvara på allt som går att använda; möbler, kläder, leksaker. Man måste vårda sina saker, slit- och släng-tänket funkar inte längre. Detta märks tydligt i second hand-butikerna där det finns ett stort utbud av det mesta utom mat. Erikshjälpen på Adolfsberg är en av stadens största återvinningsbutiker, och den drivs av Totto Renstig.

Erikshjälpen är en organisation (en ideell förening) som finns från Tomelilla i söder till Skellefteå och Kramfors i norr. Det finns sextiotvå butiker varav två ligger i Norge (Oslo och Tönsberg), och det växer hela tiden med nya butiker.

Här i Helsingborg har Erikshjälpen funnits sedan oktober 2011, alltså nästan åtta år. I Skåne har det först legat nere vid Malmö/Lund, men har sedan spridit sig genom Tomelilla, Kristianstad, Eslöv, Höör och Åkarp, nu finns det tio butiker i Skåne.

- Vi har tre ben vi står på som är vårt tänk och hela affärsidé, berättar Totto. Det bygger ju på det bistånd vi kan bidra med, så det är det stora, det är därför vi finns. Vi är ju en barnrätts-organisation så vi vill ju ge bättre förutsättningar för barn i Sverige och utomlands i de sjutton länder vi jobbar i, att få ett bättre liv. Och det sker då genom olika insatser inom kunskap (SpeedSchool) som vi kallar det, alltså snabbinlärning, det sker inom hälso- och sjukvård. Det är också självförsörjning, att man får en egen inkomst. Sedan är det katastrofhjälp när något händer. Så det är detta vi jobbar med när det gäller bistånd i Sverige och utomlands.

- Ett annat ben heter "Det sociala målet". Det är att människor kommer hit, både volontärer som vill göra något vettigt, och personer som behöver arbetsträna. Det bästa sättet att bli lycklig är ju att göra någonting för någon annan, det är det man kommer ihåg. Därför kommer folk hit som volontärer, och det är helt individuellt vilka tider de jobbar, det kan vara allt från några timmar i veckan och uppåt, det får man själv lägga upp hur man vill ha det.

Detta är ju också en arbetsträningsplats för personer som varit borta från arbetsmarknaden en längre tid, även praktikanter. Det kan vara tre, sex månader eller längre. Man börjar här och efter två till tre månader känner man inte igen människan för det har hänt så mycket. Det är likt en vanlig arbetsplats men vi tar ju hänsyn till den individuella människan.

Det är det som är inspirationen, att se människor växa, att man plötsligt kan det man inte trodde man skulle kunna. Med rätt miljö och rätt stöttning så kan man blomstra upp och det är härligt att se. Det är som ett stort träningsläger här ju.

Det bästa sättet att bli lycklig är ju att göra någonting för någon annan, det är det man kommer ihåg.

- Det tredje benet är då klimat- eller miljömålet, att vi minskar sopberget. att vi tar hand om sakerna istället för att de körs till tippen, så att alla varorna får en andra chans. Och här kan man se alla varorna, känna, lukta, prova dem och allt så att man inte får en dålig överraskning. Det är inte som man handlar på nätet att det inte var riktigt den färgen eller storleken man trodde. Här vet du precis vad du köper.

Många varor som kommer in finns bara i butiken 3-4 veckor, och har det inte blivit sålt då så packas det ner i säckar och lådor och körs ut till en stor trailer. Då får varorna ytterligare en chans och går då till second hand-butiker i Estland och Litauen.

- Vi samarbetar med en organisation som heter "Friend to Friend". Samarbetet består av att de sätter en tom trailer här hos oss som vi ställer varorna i (de står för transporten och frakten). Annars hade vi fått köra till tippen och då måste vi ju betala för det också. Det är viktigt att man tänker hela varvet runt, även vad som händer med varan när den är färdig så att säga. Man använder de leverantörer som har tänkt hela varvet runt, de som tar hand om grejen eller bryter ner den till förnybara resurser.

- Vi har inte jobbat med detta så länge och mycket men vi börjar bli bättre och bättre på att ta hand om mycket mer avfall. Allting går ju inte att sälja eller att skicka vidare på något sätt utan vissa saker blir ju en ballast, men tar vi hand om soporna här så blir det mycket mer ekonomiskt och effektivt.

Samarbetet slutar inte där. Erikshjälpen jobbar även med "Human Bridge", som bildades av "Läkarmissionen" och just Erikshjälpen. Det är en organisation som fokuserar på materiellt bistånd, mestadels uttjänt sjukhusmaterial som fortfarande fungerar, och detta finansieras av förädling och försäljning av textilier.

Totto Renstig, butikschef på Erikshjälpen i Helsingborg

Med tanke på hållbarhetstänket, miljön, årets julklapp med mera undrar vi om det kommer många kunder och om försäljningen har ökat? Och vad säljer man mest av?

- Försäljningen ökar hela tiden! Mars månad har varit vår bästa månad hittills, vilket det inte brukar. Våren brukar vara lite tuffare, för då har man mycket annat man ska fixa till; sin koloni och sommarstuga och ut med båten och sådant. Men i år har det varit bättre, sedan har det också varit lite kyligare, vädret har oftast en stor påverkan, så det är roligt.

Jag älskar ju statistik så jag har stenkoll på det vi säljer. Det är tre varugrupper som ligger i topp. Hem & Hushåll är den som ligger etta, det säljer vi mest av. Sedan är det två grupper som ligger lite lite under och det ena är möbler och det andra kläder. Sedan är där ett glapp ner till nästa division och då är det hemtextil, böcker & media, el, skor & väskor samt hobby & fritid. Sist kommer lek, tavlor och caféet. Så vi har ju allt som man finner i ett hem och lite till, saker som finns ute på gräsmattan, så det är ju det mesta.

Erikshjälpen i Helsingborg har fyra anställda i arbetsledningen. Sedan finns ett dussintal bidragsanställningar, alltså personer med vissa hinder som man får bidrag från AF för att anställa. Dessa har oftast lite mer ansvar för avdelningarna och har hand om 6-7 personer. Så totalt jobbar ca femtio volontärer, fyrtio som är på arbetspraktik, ett dussintal anställda samt fyra i ledningen. Som nämnts tidigare så jobbar ju inte alla samtidigt. Men det är en stor verksamhet.

När det gäller framtiden ser det bra ut. Det har byggts väldigt mycket i området, vilket är positivt, bland annat då många busslinjer numera passerar förbi. Och det är lätt att ta sig dit både från söder och norr då det ligger precis vid väg 111. Enda smolket i bågaren är bristen på parkeringsplatser, men det planerar man att åtgärda framöver då en del vägarbeten blir klara. Och det behövs större lager och beredningsytor också då man omsätter fyra gånger så mycket som när man flyttade hit. Totto avslutar:

- Framtiden är väldigt gynnsam för oss, och det är positivt för allt och alla. Det är en härlig bransch för det är bara win-win för alla, bara fördelar. Medvetandet ökar ju om klimathoten och miljön, exempelvis blev det återvunna plaggat ju årets julklapp. Jag tycker detta helhetstänk är viktigt och värdefullt för våra barn och barnbarn, för deras framtid. Vi gör vår del och ser positivt på framtiden.

Interiör på Erikshjälpen

Erikshjälpen är inte den enda second hand-butiken i Helsingborg, det finns ett flertal butiker av olika storlekar och med varierande inriktningar. Nedan listar vi ett antal second hand-butiker i Helsingborg, utan anspråk på att vara en fullständig lista.

Erikshjälpen, se artikel. Måndagsgatan 6. Öppet tisdag 10-16 torsdag 10-18 lördag 10.00-15.00

Special second hand store, Carl Krooks gata 4. Kläder. Ingen uppgift om öppettider.

Nytt & Bytt second hand exclusive, Karlsgatan 5. Märkeskläder, väskor, skor, säljer på kommission. Öppet måndag-fredag 12-18, lördag 12.00-15.00

Framtid, loppis med det mesta, består av flera byggnader. Grustagsgatan 2. Öppet måndag och torsdag 10.00-16.00 och sista söndagen i månaden 11-14.

Värmestugans loppis, Planteringsvägen 14 (kläder, prydnadssaker, husgeråd, böcker/skivor/filmer) öppet onsdag-fredag 12.00-18.00, lördag-söndag 11.00-15.00

Pingstkyrkan Secondhand (PMU), Gåsebäcksvägen 10. Kläder, smycken, husgeråd tallrikar, glas, bestick, böcker, möbler. Öppet tisdag och torsdag 10.00-18.00, lördag 10.00-15.00

Pingstkyrkan Secondhand (PMU), Carl Krooks gata 42. Kläder, smycken, husgeråd tallrikar, glas, bestick, böcker. Öppet måndag-fredag 10.00-16.00, lördag 10.00-14.00

DV Dalhem, Dalhem Centrum. Hantverk, filmer, kläder, böcker, skor, accessoarer. måndag-fredag 9.00-15.30

Röda Korset, KUPAN, Örnsköldsviksgatan 15. Kläder, husgeråd, leksaker. Öppet måndag/fredag 9-12, tisdag-torsdag 10.00-18.00, lördag 10.00-14.00

Praktik

- en balansakt

Bild: Creative Commons

Det var en tidig morgon mitt i hösten, jag var på väg till min första praktikplats på en riktig arbetsplats (ingen daglig verksamhet). Jag hade höga förväntningar men tyvärr blev det något helt annat än vad jag trodde att det skulle bli.

Jag skulle praktisera på Arken Zoo (numera Djurriket) på Statterna i Helsingborg. Eftersom jag är väldigt intresserad av djur ville jag gärna jobba i en djurbutik, och Arken Zoo var den enda butiken i sitt slag inne i Helsingborg. Jag brukade handla mat och tillägg till mina fåglar där, så de visste redan vem jag var.

Jag och min kontaktperson kontaktade Arken Zoo i hopp om att kunna få en praktikplats där. Vi fick tag på chefen och bokade ett möte. Vi berättade då om mina förutsättningar (funktionsvariation, sjukdom etc.) och vi kom överens om att jag skulle kunna praktisera under hösten i ungefär en månad. Vi pratade dock inte om vad jag skulle ha för arbetsuppgifter, vilket visade sig vara ett misstag.

När jag väl skulle börja den där kalla tidiga höstmorgonen, så var jag väldigt glad och såg fram emot att jobba. Jag trodde att jag skulle få hålla på med djuren, städa undan lite här och där, gå runt och fixa i butiken, men det blev inget av det. Istället fick jag skära papper som skulle användas som prislappar. Mycket papper som skulle ta hela min praktik att göra klart. Så det enda jag fick göra min första dag på praktiken var att skära papper, vilket jag trodde att jag skulle få göra resten av min tid där.

Efter att ha spenderat mina två första dagar till att skära papper, så hade någon i butiken nu tagit ansvar för detta, så jag behövde inte göra det längre! Jag fick faktiskt till sist göra de arbetsuppgifter jag ville göra! Men lyckan blev strax till förskräckelse...

Även om jag fick göra de uppgifter jag hade sett fram emot så var de, åtminstone för mig, svårare än vad jag trodde. Montering tar tid, städ tar tid, fixa i butiken tar tid... Och allt det här skulle bli klart snabbt, och det klarar inte jag utan att det leder till en sak; stress

Stress är ibland en fördel för många, man blir engagerad till att försöka mer och bättre, men för vissa (t.ex. mig) blir det ett stort och nästan omöjligt hinder. Jag presterar sämre, får svårt att koncentrera mig, blir deppig, hakar upp mig på små bagateller och så vidare och så vidare...

Efter en månad när praktiken var klar så kunde jag äntligen pusta ut. Jag hade klarat det! Men det kom med ett pris... Jag hade börjat se ner på mig själv vilket gjorde att jag inte ville göra någonting längre. Det slutade med att jag fick professionell hjälp och fick sjukskriva mig ett tag. Men till slut mädde jag bättre, och jag lärde mig något viktigt av detta.

Saker blir inte alltid som man hade tänkt sig, och även om det blir det så kan vad som helst hända som kan göra det tuffare än vad man trodde det skulle bli.

Men en viktig del med att vara människa är att man lär sig av sina misstag, och man tar alltid med sig det till nästa gång. Nästa gång jag ska praktisera ska jag vara väldigt noggrann med att berätta om mina förutsättningar, ta reda på vilka arbetsuppgifter jag ska få, samt att få jobba i min egen takt. Om det inte funkar för arbetsgivaren så får jag helt enkelt ha en annan praktik.

Man ska alltid tänka på det som är bäst för en själv och inte sätta saker som sitt jobb framför sitt eget välmående. Man måste hitta sin balans.

Abstract London- Eddie Olofsson

Akropolis- Christopher Clarkson

Skribent:
Michael Jensen

Lyssna på artikeln här

Ordspråk på vägen

Människan är det enda djur som kan - eller
bör - rodna

Mark Twain

Erfarenhet är vad man brukar kalla sina
misstag

Oscar Wilde

Det värsta är att de som har makt inte vill
veta av det som de inte har makt över

Villy Sörensen

